

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie 26.08.2026 nr 1-4/26/1549-8 ,
KLIM/26-0453/-2K

Meie 21.09.2026 nr 8-2/3065

Lennundusseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine

Lugupeetud minister

Kliimaministeerium on esitanud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks lennundusseaduse (LennS) ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu.

Justiits- ja Digiministeerium jätab eelnõu kooskõlastamata, sest jätkuvalt on arvestamata andmekaitsealased märkused.

I. Põhimõttelised märkused

1. Justiits- ja Digiministeerium on 05.05.2026. a kooskõlastuskirja punktides 1–3 teinud eelnõu osas põhimõttelised märkused, mis ei ole saanud uues eelnõu versioonis lahendust.

Varasema kooskõlastuskirja punktis 1 toodud märkuse kohta seoses lennundusseaduses reguleeritud taotluste puhul isikuandmete töötlemisega olete märkinud, et seletuskirja p 3.4 on täiendatud. Eelnõus ei ole aga jätkuvalt välja toodud, mis isikuandmeid isik taotlusega esitab ja kaua neid säilitatakse. Jääme enda märkuse juurde, et kehtiv seadus tuleb üle vaadata, et taotlustega seonduvalt oleks seaduses ka esitatavad isikuandmed ja säilitamistähtajad vastavalt eelmise kooskõlastuskirja punktis 1 toodule.

Sama kooskõlastuskirja punktis 2 toodud märkuse kohta seoses kehtiva taustakontrolli nõuetega olete selgitanud, et muudatused vajavad põhjalikumat arutelu ning seda on põhjendatud teha lennundusseaduse revisjoni protsessi raames. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul on revisjon küll vajalik, kuid ei saa nõustuda, et taustakontrolli sättes ei tooda ära töödeldavate isikuandmete kategooriaid, kuna tegemist on olulise põhiõiguste riivega.

Sama kooskõlastuskirja punktis 3 toodud märkus seoses registrite ja andmekogu sätetega selgitame, et ei ole määrav, kas eelnõuga muudetakse registri sätteid või mitte. Jääme märkuse juurde, et töödeldavate isikuandmete kategooriad ja säilitustähtajad tuleb eelnõusse lisada. Ülejäänud regulatsiooni korrastamine võib toimuda revisjoniga.

II. Sisulised märkused

2. **Eelnõu § 1 p-s 36** sätestatakse alus katta teatud järelevalvetegevusega seotud kulud õhuruumi kasutajate maksustatavatest tasudest.

Kuigi õhuruumi kasutajate makstavate tasude suurus ei sõltu vahetult järelevalvetoimingu kulust, on läbipaistvuse ja selguse huvides siiski vaja tagada ühene arusaam, milliste järelevalvetoimingute kulude katmist silmas peetakse. Seletuskirjas tuuakse, et õigusnormis nimetatud järelevalve hõlmab vaid Transpordiameti lennundusteenistuse lennujaamade ja lennuliikluse osakonna põhimääruste kohaseid ülesandeid. Transpordiameti veebilehel avaldatud struktuurist mainitud osakonda leida ei

õnnestu. Seega ei saa ka lugeja seletuskirjast üheselt teada, milliste Transpordiameti järelevalvetoimingute kulude katmine õhuruumi kasutajate tasudest võimalik on. Palume vähemalt seletuskirjas selgesti välja tuua, millise tegeliku struktuuriüksuse konkreetseid ülesandeid (viited põhimääruse normidele) on sättes silmas peetud. Ka õigusnormi tekstis tuleks ülesandeid täpsemalt piiritleda, sest olemasolevast sõnastusest ei selgu üheselt, millised ülesanded mahuvad „aeronavigatsiooniteenuse osutajate ohutu ning tõhusa tegutsemise üle“ läbiviidava järelevalve alla. Mõistmisel ei ole abiks ka viited LennS § 7 lg-le 7 ja 10, sest need normid sätestavad vaid Transpordiameti rolli vastavalt riikliku järelevalveorganina või pädeva asutusena.

Samuti palume seletuskirjas täpsustada, kas õhuruumi kasutajate tasudest saab katta vaid riikliku järelevalve või ka Transpordiameti läbiviidava haldusjärelevalve kulud.

3. Eelnõu § 1 p-s 38 sätestatakse vastutus vastutuskindlustlepinguta õhusõiduki käitamise eest.

Karistusena on lisanduv sättes füüsilisele isikule ettenähtud rahatrahv kuni 300 trahviühikut (lõige 1) ning juriidilisele isikule kuni 13 000 euro suurune rahatrahv (lõige 2). Seega füüsilisele isikule on ette nähtud karistusseadustiku üldosa (§ 47) kohane sanktsiooni maksimummäär ning juriidilisele isikule mitte (juriidilise isiku karistuse ülemmäär on alates 01.01.2025 400 000 eurot).

Justiits- ja Digiministeeriumi vaatest peavad sama teo eest ettenähtud füüsilise ja juriidilise isiku karistused olema üldjuhul samas proportsioonis karistusseadustiku üldosas ettenähtud sanktsiooniraamiga. See tähendab, et kui füüsilist isikut saab karistada kuni sanktsiooni maksimumiga (300 trahviühikuga), peaks sama teo eest olema võimalik karistada ka juriidilist isikut sanktsiooni maksimumiga (400 000 eurot). Saame aru, et põhjendatud juhtudel võib sellest üldreegist kõrvale kalduda, kuid vastavaid valikuid peab sellisel juhul seletuskirjas põhjendama.

Euroopa Liidu lennundusõiguse kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad sanktsioonid lennundusnõuete rikkumise eest. Oleme seisukohal, et juriidilise isiku karistumäär (kuni 13 000 eurot) ei ole tõhus, proportsionaalne ega hoiatav ning ei vasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1139 artikli 131 nõuetele. Ka seletuskirjas viidatud määruse (EÜ) 785/2004 artikli 8 punkti 4 kohaselt peavad määruse rikkumise korral kohaldatavad sanktsioonid olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Selgitatakse, et praktikas võib nõutava kindlustuskatte puudumine kaasa tuua olulise riski reisijatele, kolmandatele isikutele ning varale, kuna lennuõnnetuse või intsidendi korral ei pruugi kahju hüvitamiseks olla piisavat rahalist katet. Kui kahju võib lennuõnnetuse või intsidendi puhul olla märkimisväärne, siis lennundusettevõttele on selle põhjustamise eest ettenähtud karistus 13 000 eurot küsitav ja näitab riigi suutmatust valdkonna üle järelevalvet teostada.

Viitame, et lennundusseaduses on ka korrektses proportsioonis olevaid koosseise, nt § 60⁵³ ning 60⁵⁴, mille puhul füüsilise isiku karistumäär on kuni 300 trahviühikut ning juriidilise isiku karistus kuni 400 000 eurot. Seega on samas seaduses juriidilisele isikule ka varasemas praktikas nii kõrgeid sanktsioone sätestatud nagu oleme viidanud.

Eeltoodust tulenevalt palume eelnõu täiendada.

Samuti märgime, et seletuskirjas (lk 17) rõhutatakse, et kehtivas seaduses puudub otsene väärtekoosseis või sanktsioon olukorras, kui õhusõidukit käitatakse ilma nõutava kindlustuskatteta. Palume esitada ülevaade, kui palju on senini käitatud õhusõidukeid nõutava kindlustuskatteta. Täiendavalt palume selgitada, et kui märgite, et puudub otsene väärtekoosseis, siis millise koosseisu alusel on kaudselt isikud vastutusele võetud.

4. Palume esitada täpne ajakava, millal kavandatakse üle vaadata lennundusseaduses ülejäänud juriidilisele isikule ette nähtud need karistumäärad, mis ei ole proportsioonis füüsilise isiku karistumääradega. Seaduses on koosseise (näiteks LennS § 60⁵), kus juriidilise isiku karistumäär on vaid kuni 3200 eurot ja sama teo eest on füüsilisele isikule ettenähtud karistus maksimaalselt 2400 eurot (300 trahviühikut) – need proportsioonid on ilmselgelt paigast ära.

5. LennS § 54² lg 4 ja § 60² lg 4¹ sätestavad, mille puhul on tegemist asutusesiseks kasutamiseks mõeldud teabega.

Kuigi käesolevas eelnõus ei muudeta nimetatud sätteid, siis selgitame, et tegemist on ebavajalike ja eksitavate sätetega. Teavet saab tunnistada asutusesiseks kasutamiseks, kui esineb mõni avaliku teabe seaduse (AvTS) § 35 lõikes 1 nimetatud asjaolu ning muul juhul on tegemist avaliku teabega. Kõnealuste sätete puhul ei ole tegemist eriseadusest tuleneva juurdepääsupiirangu alusega ning sätted tuleb kehtetuks tunnistada, kuna kohaldub üldine AvTS-i regulatsioon.

III. Muud märkused

Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõjuanalüüsi kohta.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse relemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisa: 1. Eelnõu fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega
2. Seletuskirja fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Maarja-Liis Lall 54770628
maarja-liis.lall@justdigi.ee

Kristel Niidas
Mari Käbi
Einar Hillep
Joel Kook
Merike Koppel